

Rolnummers 466 en 467
Arrest nr. 81/92 van 23 december 1992

A R R E S T

In zake : de vorderingen tot gedeeltelijke schorsing van de wet van 3 augustus 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, ingesteld door E.-Ch. Dijon en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit voorzitter D. André en waarnemend voorzitter F. Debaedts, en de rechters L. De Grève, L.P. Suetens, M. Melchior, H. Boel en L. François, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter D. André,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *   *

I. Onderwerp van de vorderingen

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is gericht bij op 26 november 1992 ter post aangetekende brief en op 27 november 1992 ter griffie is ontvangen, vorderen Eugène-Charles Dijon, advocaat, woonachtig te Hoei, rue Armand Foncoux 8, Jean-François Hicter, advocaat, woonachtig te Marchin, rue Lileau 18, en Paul Jammarr, advocaat, woonachtig te Hoei, rue des Augustins 42, de schorsing van de volgende bepalingen van de wet van 3 augustus 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 31 augustus 1992 :

- artikel 8, dat artikel 617, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek wijzigt;
- artikel 17, dat artikel 740 van het Gerechtelijk Wetboek wijzigt;
- artikel 20, in zoverre het in het laatste lid van artikel 747, § 2, bepaalt dat de conclusies die na het verstrijken van de termijnen zijn overgelegd, ambtshalve uit de debatten worden geweerd;
- artikel 21, in zoverre het een nieuw artikel 748, §§ 1 en 2, in het leven roept volgens welke de conclusies die na het gezamenlijk verzoek om rechtsdagbepaling of na het verstrijken van bepaalde termijnen zijn neergelegd, ambtshalve uit de debatten worden geweerd;
- artikel 24, in zoverre het artikel 751 wijzigt en in § 1, vierde lid, bepaalt dat de conclusies die na het verstrijken van een termijn van twee maanden zijn neergelegd, ambtshalve uit de debatten worden geweerd en § 3, in zoverre verwezen wordt naar artikel 748 waarvan de vernietiging hierboven wordt gevorderd;
- artikel 26, dat artikel 753 van het Gerechtelijk Wetboek wijzigt, en in het voorlaatste lid ervan verwijst naar artikel 751 waarvan de vernietiging hiervoor wordt gevorderd;
- artikel 27, dat artikel 755 van het Gerechtelijk Wetboek wijzigt, in zoverre het tweede lid ervan bepaalt dat na de in het eerste lid bedoelde neerlegging geen stuk, nota of conclusie kan worden neergelegd;
- artikel 52, dat een nieuw artikel 1072*bis* in het Gerechtelijk Wetboek invoegt, en de rechter

in hoger beroep toestaat geldboetes uit te spreken van 5.000 tot 100.000 fr. voor als tergend en roekeloos beschouwde hogere beroepen.

Bij hetzelfde verzoekschrift hebben dezelfde verzoekers vooraf de vernietiging van de voormelde bepalingen gevorderd.

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is gericht bij op 26 november 1992 ter post aangetekende brief en op 27 november 1992 ter griffie is ontvangen, vorderen Philippe Thirion, advocaat, woonachtig te Amay, rue Quoesimodes 15, Brigitte Bruyr, advocate, woonachtig te Couthuin, rue de Surlemez 30, en Christine Hussin, advocate, woonachtig te Hoei, rue F. Roosevelt, de schorsing van dezelfde bepalingen.

Bij hetzelfde verzoekschrift hebben dezelfde verzoekers vooraf de vernietiging van de voormelde bepalingen gevorderd.

Die zaken zijn respectievelijk ingeschreven onder de nummers 466 en 467 van de rol.

II. *Rechtspleging*

Bij beschikkingen van 27 november 1992 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel voor elk van de twee zaken aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De respectieve rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen aanleiding was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Het Hof heeft de zaken samengevoegd bij beschikking van 2 december 1992.

Rechter F. Debaedts, die het ambt van voorzitter in functie vervult ter vervanging van voorzitter J. Delva, verhinderd, heeft, bij beschikking van 2 december 1992, rechter L. De Grève aangewezen om de zetel aan te vullen en vastgesteld dat rechter L.P. Suetens verslaggever wordt.

Bij beschikking van 2 december 1992 heeft het Hof de terechtzitting betreffende de vordering tot schorsing op 10 december 1992 vastgesteld.

Van de beroepen, de beschikking tot samenvoeging en de beschikking tot rechtsdagbepaling is aan de partijen kennisgegeven die, evenals de advocaten van de verzoekende partijen, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 3 december 1992 ter post aangetekende brieven, die op 4, 7, 8 en 9 december 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzitting van 10 december 1992 :

- zijn verschenen :

. Mr. J. Olejnik en Mr. M. Charpentier, advocaten bij de balie te Hoei, voor de verzoekers Dijon, Hicter en Jamar;

. Mr. P. Bertrand, advocaat bij de balie te Hoei, voor de verzoekers Thirion, Bruyr en Hussin;

. Mr. Y. Hannequart en Mr. R. Rasir, advocaten bij de balie te Luik, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters L. François en L.P. Suetens verslag uitgebracht;

- zijn voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepalingen*

De bepalingen van de wet van 3 augustus 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek die het onderwerp zijn van het beroep, luiden als volgt :

« Art. 8. Artikel 617, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 29 november 1979, wordt vervangen door de volgende bepaling :

' De vonnissen van de rechtbank van eerste aanleg en van de rechtbank van koophandel, waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 75.000 frank niet overschrijdt, worden gewezen in laatste aanleg. Hetzelfde geldt voor de vonnissen van de vrederechter waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 50.000 frank niet overschrijdt. '

Art. 17. Artikel 740 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 740. Alle memories, nota's of stukken die niet ten laatste tegelijk met de conclusies of, bij toepassing van artikel 735, vóór de sluiting der debatten zijn overgelegd, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. '

Art. 20. Artikel 748 van hetzelfde Wetboek, dat artikel 747 wordt, wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 747. § 1. De verweerder beschikt om zijn conclusie te nemen over één maand na overlegging van de stukken.

De eiser beschikt over één maand om hem te antwoorden.

De verweerder beschikt over vijftien dagen voor zijn wederantwoord.

De partijen kunnen de termijnen in der minne wijzigen.

§ 2. De voorzitter of de door hem aangewezen rechter kan, op verzoek van ten minste één van de partijen, de termijnen om conclusie te nemen bepalen, indien de omstandigheden van de zaak de regeling van de conclusietermijnen verantwoorden.

Het verzoek wordt gericht aan de voorzitter of aan de door hem aangewezen rechter door middel van een verzoekschrift dat de reden bevat waarom hij andere termijnen zou moeten bepalen en dat de gewenste termijnen aangeeft. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de advocaat van de partij of, bij diens ontstentenis, door de partijen zelf en het wordt ter griffie neergelegd in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn. Het wordt door de griffier bij gerechtsbrief aan de andere partijen ter kennis gebracht en, in voorkomend geval, bij gewone brief aan hun advocaten.

De andere partijen kunnen, binnen vijftien dagen na de verzending van de gerechtsbrief, op dezelfde wijze hun opmerkingen aan de voorzitter of aan de door hem aangewezen rechter doen toekomen.

Binnen acht dagen na het verstrijken van de termijn bedoeld in het voorgaande lid of na de neerlegging van het verzoekschrift wanneer het uitgaat van alle betrokken partijen, doet de voorzitter of de door hem aangewezen rechter uitspraak op stukken, behalve wanneer hij het noodzakelijk acht de partijen te horen, in welk geval zij bij gerechtsbrief worden opgeroepen; de beschikking wordt binnen acht dagen na de zitting gewezen.

De voorzitter of de door hem aangewezen rechter bepaalt de termijnen om conclusie te nemen en de rechtsdag. Tegen de beschikking staat geen enkel rechtsmiddel open.

Onverminderd de toepassing van de uitzonderingen bedoeld in artikel 748, §§ 1 en 2, worden de conclusies die zijn overgelegd na het verstrijken van de termijnen bedoeld in het voorgaande lid, ambtshalve uit de debatten geweerd. Op de rechtsdag kan de meest gereede partij een op tegenspraak gewezen vonnis vorderen.'

Art. 21. Artikel 747 van hetzelfde Wetboek, dat artikel 748 wordt, wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 748. § 1. In de zaken waarin artikel 735 niet van toepassing is, worden de conclusies die na het gezamenlijk verzoek om rechtsdagbepaling zijn neergelegd, ambtshalve uit de debatten geweerd; dit geldt niet wanneer het gaat om conclusies die het verzoek bedoeld in artikel 808 beogen of om conclusies die zijn neergelegd met de instemming van de andere partij.

Dit artikel blijft van toepassing wanneer de rechter, op verzoek van een van de partijen, verdaging tot een bepaalde datum toestaat.

§ 2. Een partij die conclusie heeft genomen, mag ten laatste dertig dagen vóór de rechtsdag om een nieuwe conclusietermijn verzoeken, indien zij gedurende de termijn die aan de rechtsdag voorafgaat, een nieuw en ter zake dienend stuk of feit heeft ontdekt dat nieuwe conclusies rechtvaardigt.

Het verzoek wordt gericht aan de rechter door middel van een verzoekschrift waarin het nieuw stuk of feit alsook de invloed ervan op het onderzoek van het geschil nauwkeurig wordt aangegeven. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de advocaat van de partij of, bij diens ontstentenis, door de partij zelf en het wordt ter griffie neergelegd in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn. Het wordt door de griffier bij gerechtsbrief aan de andere partijen ter kennis gebracht en, in voorkomend geval, bij gewone brief aan hun advocaten.

Deze partijen kunnen, binnen vijftien dagen na de verzending van de gerechtsbrief, op dezelfde wijze hun opmerkingen aan de rechter doen toekomen.

Binnen acht dagen na het verstrijken van de termijn bedoeld in het voorgaande lid, doet de rechter uitspraak op stukken door middel van een beschikking.

Indien hij de aanvraag inwilligt, bepaalt hij de termijnen om conclusie te nemen en wijzigt zo nodig de rechtsdag. Tegen deze beschikkingen staat geen enkel rechtsmiddel open.

De conclusies die zijn overgelegd na het verstrijken van de termijnen bedoeld in het voorgaande lid, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Op de rechtsdag kan de meest gerede partij een op tegenspraak gewezen vonnis vorderen.'

Art. 24. Artikel 751 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 751. § 1. De meest gerede partij kan ten aanzien van de partij die bij de inleiding of op een andere zitting niet is verschenen of die binnen de vastgestelde termijn geen conclusie heeft genomen, een vonnis vorderen dat geacht wordt op tegenspraak te zijn geweest, indien zij die partij heeft laten verwittigen van de plaats, de dag en het uur waarop het vonnis zal worden gevorderd, met de mededeling dat dit vonnis zelfs bij haar afwezigheid, een vonnis op tegenspraak zal zijn.

In eerste aanleg geschiedt de verwittiging van de verweerder die bij de inleiding of op een latere zitting niet is verschenen, door een gerechtsdeurwaarder wanneer de dagvaarding niet aan de verweerder in persoon of ter woonplaats is betekend dan wel overeenkomstig artikel 38, § 1. In de overige gevallen verwittigt de griffier bij gerechtsbrief; in voorkomend geval verwittigt de griffier ook, bij enkele kennisgeving, de advocaat van de partij. De verwittiging bevat de tekst van dit artikel.

Ten aanzien van de partij die bij de inleiding of op een latere zitting is verschenen, kan die verwittiging eerst worden gegeven na het verstrijken van de termijn van één maand vanaf de overlegging van de stukken.

Om haar conclusies ter griffie neer te leggen beschikt de verwittigde partij over een termijn van twee maanden vanaf de kennisgeving of de betekening van de verwittiging. De conclusies die na het verstrijken van deze termijn zijn neergelegd, worden ambtshalve uit de debatten geweerd.

Wanneer deze termijn evenwel tijdens de gerechtelijke vakantie verstrijkt, wordt hij verlengd tot op de vijftiende dag van het nieuwe gerechtelijk jaar.

§ 2. De zitting bedoeld bij § 1, eerste lid, wordt bepaald ten vroegste één maand en uiterlijk twee maanden na het verstrijken van de in § 1, vierde lid, bedoelde termijn.

De partij die de toepassing van dit artikel heeft gevraagd, kan uiterlijk tien dagen vóór de rechtsdag om verwijzing naar de rol verzoeken. Zo niet wordt de zaak op die rechtsdag behandeld. Is de rol overbelast, dan wordt de zaak verdaagd opdat er op een nabije datum beknopt over wordt gepleit.

Indien vóór de bepaalde rechtsdag conclusies worden neergelegd door de partij die om de toepassing van dit artikel heeft verzocht, kan de andere partij verzoeken de zaak naar de rol te verwijzen of ze te verdagen tot een nabije datum.

Bij verdaging van de zaak blijft het voordeel van de toepassing van dit artikel bestaan.

§ 3. Artikel 748, § 2, kan worden toegepast, indien na het verstrijken van de termijn van twee maanden bedoeld in § 1, vierde lid, een nieuw en ter zake dienend stuk of feit dat nieuwe conclusies rechtvaardigt, is ontdekt door een partij die conclusies heeft neergelegd.

§ 4. Zijn de in dit artikel voorgeschreven formaliteiten niet vervuld, dan kan het niet worden toegepast.'

Art. 26. Artikel 753 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 753. Wanneer één of meer partijen in een onsplitsbaar geschil verstek laten gaan, maar er ten minste één verschijnt, worden de niet verschenen partijen, op verzoek van de meest gereede partij verwittigd van de datum van de zitting waartoe de zaak is verdaagd of waarop zij achteraf is bepaald. Hierbij wordt artikel 751, § 1, tweede lid, toegepast.

De verschenen partijen worden, op verzoek van één onder hen, door de griffier opgeroepen bij gerechtsbrief.

De verwittiging en de oproeping bevatten de tekst van dit artikel.

Zijn de formaliteiten niet vervuld, dan mag de vordering in deze stand van de zaak niet toegelaten worden.

Paragraaf 1, vierde lid, § 2 en § 3, van artikel 751 zijn van toepassing.

Het vonnis wordt ten aanzien van alle partijen geacht op tegenspraak te zijn geweest. '

Art. 27. Artikel 755 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

' Art. 755. De partijen of hun advocaten mogen gezamenlijk tot de schriftelijke rechtspleging besluiten. Na hun memories, nota's, stukken en conclusies vooraf overgelegd te hebben, leggen zij die ter griffie gebundeld en met een inventaris neer. Er wordt hun een ontvangstbewijs gegeven dat de datum van neerleggen vermeldt.

Na de neerlegging bedoeld in het voorgaande lid, kan geen stuk, nota of conclusie worden neergelegd.

De memories, nota's, stukken en conclusies worden doorgegeven aan de voorzitter van de kamer waaraan de zaak werd toegewezen.

De rechter mag binnen een maand na de neerlegging van de dossiers ter griffie mondelinge ophelderingen vragen over punten die hij aanwijst. Daartoe bepaalt hij een datum die door de griffier ter kennis wordt gebracht van de partijen bij gewone brief aan hun advocaten. Heeft een partij geen advocaat dan zendt de griffier haar rechtstreeks bericht bij gerechtsbrief. '

Art. 52. Een artikel 1072bis, luidend als volgt, wordt in hetzelfde Wetboek ingevoegd :

' Art. 1072bis. Wanneer de rechter in hoger beroep het hoofdberoep afwijst, doet hij in dezelfde beslissing uitspraak over de eventueel gevorderde schadevergoeding wegens tergend of roekeloos hoger beroep.

Indien daarenboven een geldboete wegens tergend of roekeloos hoofdberoep verantwoord kan zijn, wordt bij dezelfde beslissing een rechtsdag bepaald op nabije datum waarop alleen dit punt zal worden behandeld. De griffier roept bij gerechtsbrief de partijen op om te verschijnen op de rechtsdag.

De geldboete bedraagt 5.000 frank tot 100.000 frank. De Koning mag het minimum- en maximumbedrag om de vijf jaar aanpassen aan de kosten van het levensonderhoud.

De geldboete wordt geïnd door de Administratie der Registratie en Domeinen met aanwending van alle middelen van recht. ' »

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van artikel 8, tot wijziging van artikel 617 van het Gerechtelijk Wetboek (eerste middel : schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet)

Standpunt van de verzoekers

A.1.1. Vanaf het ogenblik dat de wetgever het recht op hoger beroep als een fundamenteel recht erkent, zelfs als het niet door de Grondwet noch door de internationale verdragen wordt erkend, maar de rechten van de verdediging en het recht op een billijk proces waarborgt, kan hij het niet op willekeurige wijze beperken. De gerechtelijke achterstand en de munterosie waarop hij zich beroept om de bestreden bepalingen te verantwoorden zijn slecht gekozen argumenten, het eerste omdat de onmogelijkheid waarin de Staat zich zou bevinden om in de rechtsbedeling te voorzien geen beperking van het recht op hoger beroep kan verantwoorden, het tweede omdat het optrekken van het plafond van 15.000 tot 75.000 frank buitensporig is en meer diegenen van de rechtzoekenden treft wier middelen van bestaan beperkt zijn en voor wie een mogelijkheid van hoger beroep van groot belang kan zijn gelet op die middelen.

A.1.2. De bestreden bepaling stelt een discriminatie in van rechtzoekenden naargelang

- zij, voor een geschil waarvan het bedrag tussen 50.000 en 75.001 frank ligt, zich tot de rechtbanken van eerste aanleg en de rechtbanken van koophandel wenden (beslissingen die niet vatbaar zijn voor hoger beroep) of tot de vrederechter (beslissingen die vatbaar zijn voor hoger beroep);
- zij zich al dan niet tot de arbeidsrechtbanken wenden, waarvan de vonnissen vatbaar zijn voor hoger beroep ongeacht de omvang van de oorspronkelijke vordering;
- zij, voor een vordering tot schadevergoeding die voortvloeit uit een strafbaar feit, zich tot de burgerlijke rechter of tot de strafrechter wenden, met dien verstande dat geen beperking van het recht op hoger beroep van de benadeelde partij bestaat ten aanzien van de beslissingen van laatstgenoemde.

Ten aanzien van de artikelen 17, 20, 21, 24, 26 en 27, tot wijziging van respectievelijk de artikelen 740, 747, 748, 751, 753 en 755 van het Gerechtelijk Wetboek (tweede middel : schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet)

A.2. Die bepalingen beperken de rechten van de verdediging en het recht op een billijk proces, die krachtens de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet voor alle burgers op dezelfde wijze erkend en verzekerd moeten worden.

Zij hebben dit gemeenschappelijk dat zij het recht om te concluderen, om nieuwe argumenten, nieuwe vormen van verdediging van het standpunt van een rechtzoekende te laten gelden, alsmede de mogelijkheden tot indiening van stukken of conclusies aanzienlijk beperken, en dit zonder bijzondere verantwoording en zonder die restrictieve bepalingen tot uitzonderlijke gevallen te beperken die slechts de dringende noodzaak zou rechtvaardigen.

Nu verstrijkt over het algemeen voor de rechtbanken van eerste aanleg een termijn van ongeveer zes maanden tussen de datum van neerlegging van de conclusies en de dag van de pleidooien. Het lijkt dus niet redelijk een partij te verbieden nieuwe argumenten te laten gelden die zij bijvoorbeeld kan ontleenen aan recente juridische publikaties of die haar door een nieuwe advocaat die zij zou hebben gekozen, kunnen worden gesuggereerd.

Voorts komt het vaak voor dat bepaalde stukken, waarvan een partij zich het belang niet had voorgesteld, naderhand moeten worden overgelegd ter wille van de klaarheid van het geschil, zonder dat men kan stellen dat het in dat geval om een nieuw stuk of feit gaat dat de bijzondere procedure waarin het nieuwe artikel 748, § 2 voorziet, verantwoordt.

Ten aanzien van artikel 17 (G.W., art. 740)

A.3.1. Uit dat artikel vloeit voort dat geen partij nog stukken zal kunnen neerleggen na de neerlegging van haar conclusies en dat de eiser ruimschoots wordt benadeeld ten opzichte van de verweerder omdat de eiser immers onmogelijk op de conclusies van wederantwoord van de verweerder zal kunnen antwoorden en nieuwe stukken zal kunnen neerleggen welke die zouden kunnen tegenspreken welke door de verweerder als bijlage bij zijn conclusies van wederantwoord zijn overgelegd. Immers, indien men de artikelen 740 en 747 combineert, stelt men vast dat de verweerder het recht heeft tweemaal te concluderen, de eerste maal vanaf de overlegging van de stukken en de tweede maal binnen vijftien dagen na de neerlegging van de conclusies van de eiser.

Ten aanzien van artikel 20 (G.W., art. 747, § 2)

A.3.2. Uit die bepaling vloeit voort dat, wanneer de partijen termijnen vragen om te concluderen, die verschillen van die welke vastgesteld zijn bij § 1, de rechter in een termijn moet voorzien bij het verstrijken waarvan geen conclusie nog zal kunnen worden neergelegd. Dat betekent dat in de praktijk de verweerder, die als laatste zijn wederantwoord zal neerleggen (waarbij nieuwe stukken zullen kunnen worden gevoegd) in de laatste dagen vóór het verstrijken van de termijn, noodzakelijkerwijze het voordeel zal hebben boven de eiser, die niet meer zal kunnen concluderen.

Aldus is, ten koste van bepaalde burgers, het recht op een billijk proces en op de gelijkheid van de wapens geschonden.

Ten aanzien van artikel 21 (G.W., art. 748, §§ 1 en 2)

A.3.3. Uit die bepaling vloeit voort dat de conclusies die zijn neergelegd na het gezamenlijk verzoek om rechtsdagbepaling ambtshalve uit de debatten worden geweerd, behalve wanneer het om conclusies gaat die tot doel hebben bijvoorbeeld de betaling te verkrijgen van de nieuwe huurgelden die sedert de instelling van de vordering zijn vervallen.

Bovendien beoogt dat artikel 748 niet de bepalingen van de artikelen 807 en 809 die niet zijn gewijzigd en die in principe de eiser toestaan zijn vordering uit te breiden of te wijzigen tot aan de sluiting van de debatten, of de verweerder toestaan een tegenvordering in te stellen. Het ziet er naar uit dat die vorderingen dus nog na het gezamenlijk verzoek om rechtsdagbepaling kunnen worden ingesteld.

Er bestaat dus een kennelijke distorsie in zoverre een partij in een burgerlijk proces die conclusies wil neerleggen om de argumenten rechtens en feitelijk beter uiteen te zetten, dat niet meer zal kunnen doen met name na het gezamenlijk verzoek om rechtsdagbepaling, terwijl de partij die een vordering zou willen uitbreiden, wijzigen dan wel een tegenvordering zou willen instellen, dat alsnog zou kunnen doen.

Artikel 748, § 2, moet om dezelfde redenen worden vernietigd.

Ten aanzien van artikel 24 (G.W., art. 751, §§ 1 en 3)

A.3.4. Artikel 751, § 1, ontnemt de partij die conclusies heeft neergelegd binnen de termijn van twee maanden het latere recht op wederantwoord dat bij het nieuwe artikel 747, § 1, ten voordele van alle verweerdere is vastgelegd, terwijl de partij die de toepassing van artikel 751 heeft geëist, conclusies zal kunnen neerleggen na de termijn van twee maanden, zonder dat de andere partij haar van wederantwoord zal kunnen dienen; het roept dus een dubbele discriminatie in het leven ten koste van de verwittigde partij ten opzichte van, enerzijds, alle verweerdere die het recht van wederantwoord hebben volgens artikel 747 en ten opzichte, anderzijds, van de tegenpartij die nog conclusies kan neerleggen na het verstrijken van de termijn van twee maanden, zonder dat het mogelijk is haar van wederantwoord te dienen.

De vernietiging van het nieuwe artikel 751, § 3, wordt gevorderd in zoverre het refereert aan artikel 748, § 2, waarvan de vernietiging eveneens wordt gevorderd.

Ten aanzien van artikel 26 (G.W., art. 753, vijfde lid)

A.3.5. De vernietiging van het nieuwe artikel 753, vijfde lid, wordt gevorderd in zoverre het refereert aan artikel 751, §§ 1 en 3, waarvan de vernietiging eveneens wordt gevorderd.

Ten aanzien van artikel 27 (G.W., art. 755, tweede lid)

A.3.6. Die bepaling beperkt eveneens, ten koste van sommige burgers, de rechten van de verdediging en het recht op een billijk proces.

Eveneens moet worden onderstreept dat die bepaling niet in de mogelijkheid voorziet dat een partij nieuwe termijnen vraagt om te concluderen, zoals bepaald in het nieuwe artikel 748, § 2, wanneer niet van de schriftelijke procedure gebruik wordt gemaakt.

Op zijn minst zou die laatste mogelijkheid haar eveneens hebben moeten zijn voorbehouden in het geval van de schriftelijke procedure tot aan de sluiting van de debatten, die in het nieuwe artikel 769 is vastgesteld « een maand na de neerlegging van de dossiers ter griffie ».

Ten aanzien van artikel 52 dat artikel 1072bis in het Gerechtelijk Wetboek invoegt (derde middel : schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet)

A.4. De mogelijkheid de appellerende partij een geldboete op te leggen die komt bij die, waarin reeds is

voorzien, haar in de kosten en tot schadevergoeding te veroordelen, is aanvechtbaar in zoverre

- de rechter, in de geschillen van burgerlijke of commerciële aard, belast is met het rechtspreken en niet met het bestraffen van diegene die ten onrechte zijn toevlucht neemt tot het gerecht;

- de daadwerkelijke schade die veroorzaakt is door degene die op roekeloze en tergende wijze hoger beroep instelt, niet in verhouding staat tot de concrete schade die daaruit voor de rechtsbedeling zou voortvloeien en die de bestreden maatregel beoogt uit de wereld te helpen;

- de bepaling in het geding een discriminatie in het leven roept ten aanzien van burgers in zoverre slechts diegenen die ten onrechte op de openbare dienst van de justitie een beroep zouden doen het voorwerp zouden kunnen zijn van een geldboete terwijl de burgers die ten onrechte op een andere openbare dienst een beroep zouden doen niet het voorwerp van zulk een geldboete zouden zijn;

- die bepaling, die slechts sommige burgers treft, vrijgesteld is van de verplichting die voortvloeit uit artikel 111 van de Grondwet : die geldboete is immers een verkapte belasting die jaarlijks zou moeten worden goedgekeurd;

- slechts de partij die het hoofdberoep instelt tot een boete kan worden veroordeeld, terwijl de geïntimeerde partij, die incidenteel hoger beroep instelt, in geen geval tot betaling van een geldboete kan worden veroordeeld;

- de rechter in hoger beroep over een buitensporige bevoegdheid beschikt, aangezien de sanctie totaal niet in verhouding staat tot het eventuele misbruik van het recht op hoger beroep.

Ten aanzien van de vordering tot schorsing

A.5.1. Uit de argumentatie die voorafgaat blijkt het ernstige karakter van de ter ondersteuning van de vordering tot vernietiging ontwikkelde middelen.

A.5.2. Het is klaar dat de onmiddellijke uitvoering van die wet een onmogelijk te herstellen ernstig nadeel zou meebrengen voor een aanzienlijk aantal rechtzoekenden.

- B -

B.1. Zonder dat het nodig is zich in het arrest betreffende de vordering tot schorsing uit te spreken over het belang van verzoekers, stelt het Hof vast dat die vordering moet worden verworpen om de redenen die volgen.

B.2. Naar luid van artikel 20, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 dient aan twee grondvoorwaarden te zijn voldaan opdat tot schorsing kan worden besloten :

1° de middelen die worden aangevoerd moeten ernstig zijn;

2° de onmiddellijke toepassing van de bestreden wet moet een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kunnen berokkenen.

Daar die twee voorwaarden cumulatief zijn, leidt de vaststelling dat één van die voorwaarden niet is vervuld tot verwerping van de vordering tot schorsing.

Ter beoordeling van de tweede voormelde voorwaarde vereist artikel 22 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 dat de vordering « een uiteenzetting van de feiten waaruit moet blijken dat de onmiddellijke toepassing van de bestreden norm een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen » zou bevatten; het is dus een waarachtige bewijsvoering van het risico van een nadeel en van het belang ervan die wordt vereist.

B.3. In hun verzoekschrift ontwikkelen de verzoekende partijen het volgende betoog :

« Het is duidelijk dat de onmiddellijke uitvoering van die wet een onmogelijk te herstellen ernstig nadeel voor een aanzienlijk aantal rechtzoekenden zou teweegbrengen : indien de artikelen waarvan de vernietiging wordt gevorderd, niet zouden worden geschorst, betekent dit dat sommige rechtzoekenden een recht op hoger beroep zouden verliezen indien het vonnis zou worden geveld alvorens het Hof zijn arrest ten gronde wijst; sommige rechtzoekenden of sommige advocaten zou de mogelijkheid worden ontnomen hun argumenten rechtens of feitelijk te laten gelden door stukken of conclusies neer te leggen op een wijze die conform is met het recht op verdediging, en ten slotte zouden sommigen veroordeeld kunnen worden tot een geldboete door een beslissing in hoger beroep die in kracht van gewijsde is gegaan en door een later vernietigingsarrest niet zou kunnen worden opgeheven. »

B.4. De verzoekende partijen geven slechts aan dat bepaalde categorieën van burgers, voordat het Hof uitspraak doet ten gronde, de gevolgen van de bestreden bepalingen zouden ondergaan. Zij geven geen enkel concreet feit te kennen waaruit het bewijs zou voortvloeien dat zij zelf een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kunnen ondergaan.

Daar de door artikel 22 van de wet van 6 januari 1989 vereiste uiteenzetting van de feiten niet voorhanden is, vermag het Hof de omvang en de ernst van het aangevoerde nadeel niet te beoordelen.

Dienvolgens moet de vordering tot schorsing worden afgewezen.

Om die redenen,

Het Hof

verwerpt de vordering tot schorsing van de artikelen 8, 17, 20, 21, 24, 26, 27 en 52 van de wet van 3 augustus 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 23 december 1992.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

D. André